

Opinia Państwowej Rady Gospodarki Wodnej

dotycząca konieczności wprowadzenia regulacji legislacyjnych celem dostosowania infrastruktury sanitarnej w destynacjach turystycznych dla ochrony przed degradacją jezior na terenie Polski.

Obserwowany w ostatnich latach wzrost zainteresowania turystycznego regionem Warmii i Mazur powoduje konieczność podjęcia działań mających na celu zachowania walorów turystyczno-przyrodniczych Regionu. W porównaniu do roku 2023 w roku 2024 całkowita liczba wizyt turystycznych w regionie zwiększyła się bowiem o około 5,8%, co odpowiada 7 334 000 odwiedzających oraz 28,6 mln wizyt. (Dane przedstawione przez Orange Polska SA w czasie Forum Turystyki Warmii i Mazur w Olsztynie 04.12.2024 uzyskane w oparciu o logowania telefonów). Tak duże obciążenie turystyczne obszaru, zwłaszcza Wielkich Jezior Mazurskich, wiąże się z generowaniem olbrzymich ilości zanieczyszczeń i odpadów. Zakładając, że w trakcie wizyty każda osoba tylko raz korzysta z kąpieli, a ilość azotu i fosforu wprowadzanego do wody w czasie jednej kąpieli wynosi odpowiednio 0,00005 kg fosforu/osobę i 0,001 kg azotu/osobęⁱ minimalna wielkość wprowadzanych ładunków wynoszą **1 343,5 kg fosforu i 26 870 kg azotu**. Są to wartości minimalne, ponieważ oczywiste jest, że odwiedzający kąpią się często po kilka a nawet kilkanaście razy dziennie zwłaszcza w okresie letnim. Rzeczywisty ładunek biogenów pochodzących z tego źródła stanowi więc krotność przedstawionych powyżej wartości minimalnych.

Kolejnym bardzo poważnym problemem związanym ze wzrostem natężenia ruchu turystycznego na terenie Wielkich Jezior Mazurskich jest odprowadzanie do wód i gleby ścieków powstających w trakcie uprawiania żeglarstwa. Jak wskazują badania przeprowadzone przez Rotary Club w Giżyckuⁱⁱ, liczbę jachtów pływających w systemie Wielkich Jezior Mazurskich można oszacować na około 15 000. Zakładając, że średnia obsada jachtu to 6 osób, liczba żeglarzy w okresie badań wynosiła ponad 88 tys. Żeglarze „produkowali” **1332 m³** ścieków na dobę (zużycie wody na jachcie około 15 dm³/os) w tym **1 065 kg** azotu oraz **221,9 kg** fosforu (Raport Rotary Club Giżycko 2024).

Tak więc, jak pokazują dwa powyższe przykłady, rozwój turystyki niesie ze sobą bardzo poważny wzrost ilości generowanych zanieczyszczeń, w tym tych, które w

bezpośredni sposób wpływają na jakość wody.

Jednocześnie za gwałtownym wzrostem zainteresowania turystycznego tym obszarem, nie podąża rozwój infrastruktury sanitarnej. Jak wskazują wyniki inwentaryzacji prowadzonej przez Rotary Club w Giżycku, spośród 169 portów i przystani jachtowych, **jedynie 44** posiadały stanowiska pozwalające na odbiór zanieczyszczeń z toalet chemicznych, **a tylko 14** na odbiór nieczystości płynnych ze zbiorników jachtowych. Oczywiście jest więc że przy przedstawionej powyżej liczbie osób korzystających z jachtów, w sezonie większość nieczystości, tak z toalet jak i zbiorników ściekowych, trafia bezpośrednio do wody lub ewentualnie do gleby. Na to, że jest to główny sposób pozbywania się nieczystości powstających na jachtach, wskazuje również często nieadekwatnie mała w stosunku do liczby użytkujących jacht osób (średnio 6 osób), pojemność zbiorników na ścieki, wynosząca 90 lub 100 dm³. Zwłaszcza, że zbiorniki posiadają zawór pozwalający na ich całkowite opróżnienie nawet w czasie płynięcia. Można w tym wypadku przyjąć, że bezpośrednio do wody lub gleby trafiały ścieki pochodzące z 5250 jachtów cumujących „na dziko”, dla których nie starczyło miejsc w portach i przystaniach.

Niska jest również dostępność do sanitariatów, zwłaszcza na plażach i kąpieliskach położonych dalej od dużych osad, a nawet tam ich liczba jest często niewystarczająca. Z wiadomych względów powoduje to oczywiście dodatkowy wzrost obciążenia jezior nieczystościami.

Przedstawione powyżej przykłady dotyczą oczywiście nie tylko obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, ale także innych atrakcyjnych pod względem turystyki wodnej regionów, mniejsza jest być może jedynie skala zjawiska.

Konkluzja

W związku z powyższym, Państwowa Rada Gospodarki Wodnej uważa, iż konieczne jest wprowadzenia regulacji prawnych wspierających ochronę obszarów atrakcyjnych dla turystyki wodnej przed degradacją wynikającą z jej rozwoju celem zachowania jej walorów a w szczególności:

- a) Wprowadzenia obowiązku posiadania stacji odpompowywania nieczystości ze zbiorników jachtowych przez porty i przystanie jachtowe oraz podmioty zajmujące się czarterem jachtów;
- b) Wprowadzenie systemu kontroli sposobu pozbywania się nieczystości płynnych

z jachtów dla podmiotów zajmujących się czarterem jachtów jak również ich indywidualnych właścicieli;

- c) Wprowadzenia zmian w konstrukcji zbiorników na nieczystości płynne, ograniczających lub wręcz uniemożliwiających ich opróżnianie „na dziko”, jak również określenie minimalnej pojemności zbiornika tak, aby pozwalała ona na gromadzenie ścieków pochodzących z nie mniej niż dwóch dób użytkowania jednostki przez maksymalną dopuszczalną liczbę osób;
- d) Obowiązku dostosowania pojemności infrastruktury sanitarnej do rzeczywistej liczby osób korzystających z plaż i kąpielisk, w tym również niestrzeżonych.

Przewodnicząca Rady

Prof. dr hab. inż. Izabela Zimoch

ⁱ Szyper H. 1998: The rules of water reservoirs management for tourist and recreational purposes in relation to their protection. [w:]: Sozański M.M. (red.) Municipal and Rural Water Supply, Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych, Poznań.

ⁱⁱ Stańczak R., Krzyżańska – Stańczak M. 2024. Wpływ turystyki wodnej na zanieczyszczenia Wielkich Jezior Mazurskich. Raport dla Rotary Club Giżycko. Agencja Fotograficzno-Wydawnicza „Maj” Krzyżany.